

Literatura

Fryč, D. 2010: Hladké Životice (okr. Nový Jičín). *Přehled výzkumů* 51, 311–312, 313.

Summary

Opava (Kateřinky u Opavy cadastre, Opava District), “Dolní pole”. Neolithic. Lengyel culture? An isolated artefact of polished stone industry. Surface finding.

Lucie Malaníková

Popovice (k. ú. Popovice u Rajhradu, okr. Brno-venkov)

„Niva“, parc. č. 201/4.

Lengyelská, jordanovská kultura. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – Y=598889 X=1170700, Y=598899 X=1170711, Y=598880 X=1170732, Y=598867 X=1170723.

Při zemních pracích v průběhu výstavby rodinného domu na k. ú. Popovice u Rajhradu bylo zjištěno narušení archeologických situací. Výzkum probíhal ve dvou etapách. První etapa proběhla v červnu 2018 po vybagrování sondy, zářezu do prostoru základů rodinného domu o rozměrech cca 3 × 14 m. Zjištěno bylo souvrství a velké množství archeologických situací včetně četných artefaktů. Druhá etapa se uskutečnila v červnu 2019, kdy byla postupně odtěžena kulturní vrstva na geologické podloží, které tvořilo základy stavby.

Na relativně malé ploše stavby (19 × 14 m) se podařilo zachytit celkem 49 objektů různého charakteru nacházejících se ve dvou stratigrafických úrovních.

Pod cca 50 cm mocnou vrstvou navážky a ornice bylo možné identifikovat kulturní vrstvu (30–40 cm) obsahující objekty zařaditelné do doby bronzové (viz Popovice, doba bronzová). Ty porušovaly další kulturní vrstvu s nálezy a objekty (1 m) spadajícími do období přelomu mladší a pozdní doby kamenné (lengyelská a jordanovská kultura).

Ve spektru objektů převažovaly kúlové jámy nezařaditelné ovšem do vyšších struktur (vzhledem k malé ploše výzkumu). K období neolitu můžeme přiřadit především stavební a exploatační jámy.

Vzhledem ke kapacitě výzkumu nebylo možné odhalit širší vztahy jednotlivých kontextů. Je však zcela jisté, že se v tomto prostoru nachází pravěké sídliště opětovně využívané v několika obdobích prehistorie.

V současné době je prostor intravilánu obce Popovice intenzivně upravován. Kromě záchraného archeologického výzkumu na přelomu milénia, který se nacházel ve stejném prostoru, byly zjištěny zahloubené struktury i při stavbě inženýrských sítí v delších vzdálenostech (200 m) od popisované stavby (č. akce ÚAPP Brno 703/19).

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Popovice (Popovice u Rajhradu cadastre, Brno-venkov District), “Niva”. During the archaeological rescue excavation, the settlement of Lengyel and Jordanów culture and Early Bronze Age was excavated.

Richard Bíško, Petr Kos

Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov) „Pod Šípem“. Parc. č. 709/442.

Kultura s moravskou malovanou keramikou. Sídliště. Záchraný výzkum.

Na plošné skrývce v místě budoucího rodinného domu byly prozkoumány tři zahloubené objekty, související s rozsáhlejším sídlištěm zkoumaným zde od r. 2014. Pouze jeden z objektů poskytl větší kolekci obvyklých keramických artefaktů.

Literatura

Čížmář, I. 2015: Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 56(1), 159.

Summary

Popůvky (Popůvky u Brna cadastre, Brno-venkov District), “Pod Šípem”. During the archaeological rescue excavation, three Lengyel settlement features were found.

Jiří Kala

Prostějov (okr. Prostějov)

„Za Kovárnou“, „U zlámaného kříže“.

Kultura s lineární keramikou, kultura s moravskou malovanou keramikou. Sídliště. Záchraný výzkum.

Od poloviny září do začátku prosince 2019 probíhal výzkum při přeložce silnice II/366 Prostějov. Podařilo se odhalit sídliště z mladšího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou. Osídlení této kultury zde bylo známé již od konce 80. let 20. století, kdy prováděl výzkum Miroslav Šmíd v trati „Za Kovárnou“ při stavbě vodovodního řádu, a podařilo se mu zachytit pět sídlištních objektů (Šmíd 1991, 185).

Výzkum probíhal na dvou nestejně velkých plochách vzdálených od sebe asi 250 m. Větší plocha se nacházela právě v trati „Za Kovárnou“ na samém severním okraji Prostějova, při silnici a železniční trati vedoucí do Kostelce na Hané. Druhá plocha se nacházela SV od první při silnici na Smržice a prokázala pokračování osídlení tímto směrem, které se již nacházelo v trati „U zlámaného kříže“.

Obr. 5. Prostějov – „U zlámaného kříže“. Pohřeb dospělého jedince s milodary v podobě kančích klů. Foto L. Šín.

Fig. 5. Prostějov – “U zlámaného kříže”. Burial of an adult with grave goods in the form of boar tusks. Photo by L. Šín.

Celkem bylo zachyceno téměř sto dvacet objektů náležejících povětšinou právě kultuře s moravskou malovanou keramikou. V druhé poloze se objevilo i několik sídlištních jam náležejících staršímu osídlení kultury s lineární keramikou. Většinu jam tvořily hliníky a větší sídlištní jámy neurčité funkce. Svou funkci prozrazovaly pouze dvě zásobnice s hruškovitým řezem.

Nálezovou situaci doplňoval pohřeb dospělého gracilního jedince v natažené poloze s rukou za zády s milodary v podobě kančích klů (obr. 5). Na základě milodarů nebylo možné pohřeb kulturně zařadit, jeho datace proběhne na základě analýzy C¹⁴.

Literatura

Šmíd, M. 1991: Nové nálezy kultury s moravskou malovanou keramikou na Prostějovsku. *Archeologické rozhledy* XLIII(2), 185–205.

Summary

Prostějov (Prostějov District). Between September and December 2019, a settlement belonging to a later stage of the Moravian Painted Ware culture, located in the plots “Za Kovárnou” and “U zlámaného kříže”, was excavated. It also revealed an earlier settlement features belonging to the Linear Pottery culture.

Jakub Novotný

Rozdrojovice (okr. Brno-venkov)

„U Kříže“

Kultura s lineární keramikou, kultura s moravskou malovanou keramikou. Sídliště, pohřeb na sídlišti. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1153924.04:604285.39, 1153904.66:604270.94, 1153943.39:604271.92, 1153924.15:604250.77.

Na podzim roku 2019 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v souvislosti s plánovanou výstavbou dalšího rodinného domu ve známé lokalitě „U Kříže“, která bezprostředně navazuje na jihovýchodní okraj zastavěného území obce Rozdrojovice. Dřívější povrchové sběry a záchranné výzkumy prokázaly intenzivní osídlení tohoto místa nositeli kultur s lineární a s moravskou malovanou keramikou (naposledy Lečbých 2019).

Na parcele č. 638/84 se v půdorysu budoucího rodinného domu podařilo odhalit 121 zahloubených sídlištních objektů, z nichž naprostá většina mohla být na základě získaného movitého materiálu, především zlomků keramických nádob, datována do starší etapy osídlení lokality. Jednalo se hlavně o kulové jámy, které představovaly pozůstatky základů nosné konstrukce dvou vedle sebe stojících dlouhých nadzemních domů obdélníkového půdorysu. V bezprostředním okolí těchto domů pak byly rozmístěny exploatační jámy. Do stěny jedné z nich byla zapuštěna pec s nízkou klenbou. V jiné menší sídlištní jámě byly objeveny kosterní pozůstatky novorozence. Kultura s moravskou malovanou keramikou byla na řešené ploše zastoupena jen několika málo objekty, mimo jiné příznačnými krátkými a hlubokými žlaby neznámého účelu.

Literatura

Lečbých, M. 2019: Rozdrojovice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 60(1), 185–186.

Summary

Rozdrojovice (Brno-venkov District), “U Kříže”. Linear Pottery culture, Moravian Painted Ware culture. Burial located in a settlement pit. Rescue excavation.

Michal Přichystal

Starovice (okr. Břeclav)

Prostor západně od intravilánu obce, č. poz. 4997.

Lengyelská kultura. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – Y=594018 X=1188417, Y=594092 X=1188638, Y=594212 X=1188599, Y=594143 X=1188385.

Stavba probíhala při západním okraji intravilánu obce na výrazném návrší (nadmořská výška cca 225 m).

Návrší je ohraničeno prudkými svahy především z jihu a východu (zde převýšení až 30 m, obr. 6). Ve směru na S má svah mírný sklon až do prostoru nivy Starovického potoka. Směrem na Z návrší přechází ve výraznou ostrožnu (kóta 243,1) obklopenou ze všech stran prudkými svahy. Jde zcela jistě o místo, které bylo v minulosti intenzivně využíváno, o čemž svědčí i nárůst archeologických situací v tomto směru.

Vlastní prostor stavby se nachází na mírném východním svahu, který je ukončen téměř rovinou, patrně uměle dotvořenou v průběhu novověku. V té době, ale i před vlastním počátkem stavby, se v prostoru nacházely záhumenky a sady, případně vinice. Využití pozemků v minulosti bylo možné interpretovat i na základě zjištěných archeologických struktur.

Pod cca 50–60 cm mocnou vrstvou ornice (nadloží) se nacházelo geologické podloží. Zde relativně pestré směsice světlých jílovců a písčitéch jílu (třetihorní karpatský flyš) v omezené míře potom sprašové hlíny.

Záchranný archeologický výzkum byl realizován v červenci a následně říjnu–prosinci 2019. Už v průběhu skryvky buldozerem bylo jasné, že se v prostoru stavby nachází pozůstatek sídliště z mladší doby kamenné a starší doby bronzové (povrchové nálezy keramiky, kamenná industrie). Tato domněnka se potvrdila i při dodatečné skrývce, kdy se v ploše podařilo identifikovat několik stovek sídlištních objektů koncentrovaných na zhruba 5 místech.

Před vlastní antropogenní aktivitou lze datovat různé geologické pochody (patrně erozní, svahové apod.), díky kterým se původně značně členité jílovité podloží zarovnilo a zaplnilo několika depresí, vývratů a terénních nerovností. Tento jev nebylo snadné bez exkavace jednoznačně interpretovat. K tomuto problému bylo přistupováno z hlediska archeologie jako k zahloubeným kontextům a odpovídá tomu i číslování objektů a uložení. Jde tak např. o objekty číslo 500, 578, 592, 606, 607 atd., a zejména objekt číslo 598, kde uložení/vrstva 205 zabírá celý střed zkoumané plochy.

Obr. 6. Starovice (ok. Břeclav). Letecký snímek lokality, pohled od severu. Foto I. Čížmář.

Fig. 6. Starovice (Břeclav District). Aerial photo of the site, a view from the north. Photo by I. Čížmář.